

Kamer buigt zich over nieuwe pensioenwet: ‘Iedereen is gespitst op de vraag: wat zien we dit keer over het hoofd?’

Het is de grootste wijziging in het Nederlandse sociale stelsel in decennia, de nieuwe pensioenwet waarover de Tweede Kamer zich vandaag buigt. We bellen met politiek verslaggever Gijs Herderscheê over de gevolgen.

[Pepijn de Lange](#) 12 september 2022, 11:37

Dag Gijs, op die nieuwe pensioenwet wordt al jaren gewacht. Wat gaat er precies veranderen?

‘Het is een complete vernieuwing van het pensioensysteem. Nu betaalt iedereen nog eenzelfde doorsneepremie. Daarmee subsidiëren de 45-minners indirect de pensioenen van de 45-plussers – een wat technisch verhaal. Straks krijgt iedereen een eigen pensioenpotje: je premie gaat rechtstreeks naar een rekening voor je eigen pensioen. In de overgang naar het nieuwe systeem moeten de huidige 45-plussers voor het gemis van die subsidie gecompenseerd worden.

‘De hoogte van je pensioen wordt daarnaast vooral afhankelijk van de beleggingsresultaten. Als de beleggingen meevallen, wordt je pensioen beter; als het tegenzit, wordt het wat minder. Ook als je gepensioneerd bent, gaat je pensioen meebewegen. Om die klappen naar boven en beneden op te vangen, komen er solidariteitsreserves.

‘Nu is de hoogte van de pensioenen nog vooral afhankelijk van de marktrente. Dat was de afgelopen jaren een probleem: omdat die rente heel laag was, stonden veel pensioenfondsen er slecht voor, waardoor de pensioenen van werkenden en gepensioneerden niet omhoog konden. Ook al waren de resultaten op de beurs briljant, tegen de lage rente viel niet op te beleggen.

‘In het nieuwe stelsel wordt tot slot het nabestaandenpensioen op een nieuwe leest geschoeid. Hoe dat nu geregeld is, wisselt per pensioenfonds: je partner moet maar afwachten hoeveel die na je overlijden krijgt.’

Zal de Tweede Kamer gemakkelijk instemmen met de nieuwe wet? Of zijn er grote valkuilen?

‘Er zijn heel veel mensen die heel veel problemen zien. Het is een enorm lastige operatie om de huidige collectieve pensioenpot te verdelen onder alle ‘deelnemers’ zoals alle mensen die bij een pensioenfonds sparen genoemd worden. Aan het begin van het jaar hadden de

pensioenfondsen gezamenlijk 1.800 miljard euro. Door de daling van de beurskoersen is dat nu ongeveer 1.600 miljard. Iedereen zit op het vinkentouw om te kijken of hij wel krijgt waar hij recht op denkt te hebben.

‘In het wetgevingsoverleg van de Tweede Kamer zal het vooral over de ‘techniek’ van die verdeling gaan. Een commissie is bezig om allerlei scenario’s te schetsen van denkbare ontwikkelingen. De pensioenfondsen kunnen die scenario’s gebruiken bij het verdelen van de pot. De bedoeling was dat het commissierapport deze zomer al af zou zijn, maar het wordt nu pas voor december verwacht. Sommige fracties, Pieter Omtzigt voorop, willen eigenlijk wachten met het behandelen van de wet totdat dat rapport verschenen is.

‘Iedereen krijgt vandaag ruim spreektijd. Voor de vijftien sprekers is twaalf uur ingeruimd: Pieter Omtzigt heeft bijvoorbeeld al ruim een uur geclaimd. Donderdag komt eventueel nog een tweede overleg. En daarna volgt nog de zogenoemde plenaire behandeling, op 28 september. Ook daar komt waarschijnlijk nog een tweede dag bij.’

Er klinken ook geluiden dat de nieuwe pensioenwet alweer achterhaald is. Kun je dat uitleggen?

‘In het pensioensysteem dat we nu hebben is de rente doorslaggevend. Nu die rente oploopt, staan alle pensioenfondsen er ineens weer goed voor. Daardoor hebben ze zelfs – voor het eerst in twaalf jaar – de pensioenen een beetje hebben kunnen verhogen.

‘De beleggingen doen het dit jaar juist een stuk minder. Voor een aantal fracties in de Tweede Kamer is dat een argument om er opnieuw voor te pleiten het huidige systeem bij te schaven en een vaste rekenrente in te voeren. De PVV, SP en 50Plus zijn daar erg voor.

‘De huidige pensioenwet werd in 2006 unaniem door de Eerste en Tweede Kamer aangenomen. Het leek toen een goed idee om de pensioenfondsen met de marktrente te laten rekenen. Niemand heeft toen voorzien dat de marktrente zo ver kon dalen, tot zelfs onder nul. Alle fracties zijn nu gespitst op de vraag: wat zien we dit keer over het hoofd?’

Krijgt iedereen in Nederland met het nieuwe pensioenstelsel te maken?

‘Dit stelsel gaat in principe voor alle deelnemers – werkenden en gepensioneerden – van pensioenfondsen gelden. Pensioenfondsen kunnen er ook voor kiezen om niet mee te doen. Dan blijven ze in het oude stelsel, maar dat is door de regels die daarvoor zijn opgesteld geen aantrekkelijk vooruitzicht. De verwachting is dat pensioenfondsen massaal overstappen.

‘Sommige juristen ageren tegen het ontbreken van een ‘individueel bezwaarrecht’, zoals dat heet. Je kunt in het nieuwe stelsel niet als individu een keuze maken. Het moet blijken, desnoods bij rechtszittingen, of dat overeenind blijft.

‘Voor zzp’ers is de afspraak dat ze ruimere mogelijkheden krijgen om pensioen op te bouwen. Dat was een voorwaarde van PvdA en GroenLinks om de pensioenwet te steunen. De pensioenwet moet ook de ‘witte vlek’, een groep van ongeveer 900 duizend werknemers zonder pensioenregeling, gaan beperken.’

De nieuwe wet moet op 1 januari 2023 ingaan. Is dat haalbaar?

‘Dat maakt eigenlijk niet zoveel uit. Het is de bedoeling dat de fondsen op 1 januari 2027 overgestapt zijn naar het nieuwe systeem. Als de wet niet op 1 januari in het Staatsblad staat, is er geen man overboord. Dat kan ook op 1 juni. Dan is het voor pensioenfondsen nog steeds haalbaar om per 1 januari 2027 te zijn overgestapt.

‘Veel belangrijker is dat de Eerste Kamer de wet voor half maart behandeld heeft. De coalitie heeft daar samen met PvdA en GroenLinks nu nog een meerderheid. Maar half maart zijn de Provinciale Statenverkiezingen. De nieuwe Staten kiezen in mei de nieuwe Eerste Kamer. Hoe die eruit gaat zien, is onvoorspelbaar. Vanaf begin maart beschouwt de Eerste Kamer zichzelf als demissionair. Er is de regeringspartijen dus veel aan gelegen om de wet voor die maand door de Eerste en Tweede Kamer behandeld te hebben.’